

Polští prezidenti po roce 1989

Jakub Dvořák, 471548

Petr Jakubec, 397811

Dominik Janiš, 460101

1. Od pádu komunismu k nové ústavě

- 1989 – tzv. kulatý stůl = jednání mezi představiteli Solidarity a PSDS
- Pouze novelizace stávající kom. ústavy z roku 1952
 1. Dubnová novela – (7. 4. 1989) – opětovné zavedení úřadu prezidenta
 2. Prosincová novela – (29. 12. 1989) – zbavení ústavy kom. atributů
- Malá ústava (17. 10. 1992)
- Nová ústava – po 8 letech (17. 10. 1997)

2. Kulatý stůl

3. Wojciech Jaruzelski

- Ve funkci – 1989 (19. 6.) – 1990 (22. 12.)
- Zvolen nepřímo – Senát + Sejm
- Pasivní ve výkonu funkce, zcela loajální vůči vládě (T. Mazowiecki)
- 1990 – návrh úst. zákona o přímé volbě prezidenta, odstupuje
- Pravomoci – vyplývají z novelizací kom. ústavy z r. 1952

4. Wojciech Jaruzelski (obrázek)

5. Pravomoci prezidenta – obě novely 1989

- Strážce ústavy
- Vrchní velitel ozbrojených sil
- Zásadní vliv na zahraniční a obrannou politiku
- Možnost rozpustit parlament
- Legislativní pravomoc
- Suspenzivní veto
- Nominace premiéra
- Možnost vyhlásit výjimečný stav
- Vyhlášení referenda
- Podávání návrhů na přezkum zákonů k ÚS
- Právo svolat a řídit jednání vlády
- Jmenování soudců atd., jmenování velvyslanců

6. Lech Wałęsa

- Ve funkci 1990 (22. 12.) – 1995 (22. 12.)
- První přímo zvolený prezident

	1. kolo	2. kolo
Lech Wałęsa	39,96 %	74,25 %
Stanislaw Tymiński	23,01 %	25,75 %
Tadeusz Mazowiecki	18,08 %	-

- Aktivní, silný a konfliktní prezident – semiprezidencialismus
- Konflikty s vládou na „denním pořádku“
- Celkem 6 premiérů za toto období...
- Během f. období schválena tzv. Malá ústava (17. 10. 1992) → prezidenští ministři

7. Lech Wałęsa (obrázek)

8. Pravomoci prezidenta – Malá ústava 1992

- Strážce ústavy
- Vrchní velitel ozbrojených sil
- Stále velký vliv na zahraniční a obrannou politiku
- Možnost rozpustit parlament
- Legislativní pravomoc
- Suspenzivní veto
- Nominace premiéra
- Možnost vyhlásit vyjímecný stav
- Vyhlášení referenda
- Podávání návrhů na přezkum zákonů k ÚS
- Právo svolat a řídit jednání vlády
- Jmenování soudců atd., jmenování velvyslanců
- **Jmenování ministrů obrany, zahraničních věcí, vnitra (prez. ministři)**

9. Aleksander Kwaśniewski

- První funkční období – 1995 (23. 12.) – 2000 (23. 12.)

	1. kolo	2. kolo
Aleksander Kwaśniewski	35,10 %	51,72 %
Lech Wałęsa	33,10 %	48,28 %

- Druhé funkční období – 2000 (23. 12.) – 2005 (23. 12.)

	1. kolo
Aleksander Kwaśniewski	53,90 %
Andrzej Olechowski	17,30 %

10. Aleksander Kwaśniewski (pokračování)

- Umírněnější politik, bez „větších“ konfliktů, aféra „Rywingate“
- Během 1. funkčního období schválena konečně nová ústava (17. 10. 1997)
- Reálný posun od semiprezidencializmu k parlamentarismu

11. Aleksander Kwaśniewski (obrazek)

12. Pravomoci prezidenta – Ústava 1997

- Strážce ústavy
- Vrchní velitel ozbrojených sil
- **Spolupráce s premiérem a relevantními ministry v zahraničních a obranných otázkách**
- Možnost rozpustit parlament
- Legislativní pravomoc
- **Suspenzivní veto, ne u rozpočtu (změna většiny k přehlasování veta z 2/3 na 3/5)**
- Nominace premiéra
- **Možnost vyhlásit výjimečný stav na žádost vlády**
- **Vyhlášení referenda se souhlasem Senátu**
- Podávání návrhů na přezkum zákonů k ÚS
- Právo svolat a řídit jednání vlády
- Jmenování soudců atd., jmenování velvyslanců
- **Zrušení tzv. prezidentských ministrů**

13. Lech Kaczyński

- Jeden ze zakladatelů Solidarity
- Po roce 1989 účastníkem vyjednávání o budoucnosti země
- V roce 2001 s bratrem Jaroslavem založili stranu Právo a spravedlnost (PiS)

	1. kolo	2. kolo
Lech Kaczyński	33,1 %	54,04 %
Donald Tusk	36,33 %	45,96 %
Andrzej Lepper	15,10 %	-

- Ve funkci od 23. 12. 2005 do 10. 4. 2010
- Zvolen ve druhém kole přímé volby
- Smrt: 10. 4. 2010 - Smolensk

14. Lech Kaczyński (obrázek)

15. Zásahy a kontroverze za vlády prezidenta

- Možnost rozpustit parlament, nestalo se, i když nebyl schválen státní rozpočet → snaha zastrašit menší strany k poslušnosti a poddání se PiS
- Požadavek o zavedení trestu smrti na území EU
- Skoro po roce opět k urnám, bratr premiér nechává vyloučit z vlády koaličního politika
- Vzepření se Lisabonské smlouvě
- Neshody o vyslání delegace na summit EU

16. Úřadující prezidenti před volbami v roce 2010

- Bronisław Komorowski (10. 4. 2010 – 8. 7. 2010)
- Bogdan Borusewicz (8. 7. 2010 – 8. 7. 2010)
- Grzegorz Schetyna (8. 7. 2010 – 6. 8. 2010)

17. Bronisław Komorowski

- Pátý prezident Polské republiky
- Ve funkci: 6. 8. 2010 – 6. 8. 2015
- Volby:

	1. kolo	2. kolo
Bronisław Komorowski	41,22 %	53,01 %
Jaroslav Kaczyński	36,74 %	46,99 %
Grzegorz Napieralski	13,68 %	-

18. Bronisław Komorowski (pokračování)

- Člen Občanské platformy
- Zvolen po Smolenské katastrofě → konspirační teorie o vině PO
- 2000 – 2001 ministr obrany
- Umírněný prezident, mírnil emoce mezi PiS a PO
- Kritika Tuskovy vlády (PO) → vrcholem neshod rok 2011
- Smířlivá politika i v mezinárodním prostředí
- Referendum o většinovém volebním systému

19. Bronisław Komorowski (obrázek)

20. Andrzej Duda

- Ve funkci – 6. 8. 2015 → doposud
- Člen Práva a spravedlnosti (PiS)
- Volby:

	1. kolo	2. kolo
Andrzej Duda	34,80 %	51,55 %
Bronisław Komorowski	33,80 %	48,45 %
Pavel Kukiz	20,80 %	

21. Andrzej Duda (pokračování)

- Nejmladší polský prezident (43 let)
- Poslanec, europoslanec
- V r. 2015 zvítězila v parlamentních volbách PiS
- Velké „demokratické“ kontroverze → gen. prokurátor, novela zákona o médiích, novela ústavního soudnictví, zákon o obecném soudnictví
- Veto novely zákona o Nejvyšším soudu a o soudcovské samosprávě

22. Andrzej Duda (obrázek)

Zdroje

- Aktuálně.cz. 2015. „Většinový volební systém v Polsku neprošel, hlasovalo málo lidí“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/vetsinovy-system-v-polsku-neprosel-hlasovalo-malo-lidi/r~7e7e60ba555111e5b605002590604f2e/>
- Aktuálně.cz. 2008. „Na summit chci já! Hádali se politici“. Aktuálně.cz. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/na-summit-chci-ja-hadali-se-polsti-politici/r~i:article:619354/>
- Aktuálně.cz. 2008. „Reforma EU má nového kata. Kaczyński odmítl podepsat“. Aktuálně.cz. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/reforma-eu-ma-noveho-kata-kaczynski-odmitl-podepsat/r~i:article:609622/>
- Aktuálně.cz. 2006. „Kaczyński chce v EU zavést trest smrti“. Aktuálně.cz. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/kaczynski-chce-v-eu-zavest-trest-smrti/r~i:article:205818/>
- Aktuálně.cz. 2006. „Polsku hrozí předčasné volby“. Aktuálně.cz. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/polsku-hrozi-predcasne-volby/r~i:article:243161/>
- Aktuálně.cz. 2006. „Polsko se vyhne předčasným volbám“. Aktuálně.cz. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/polsko-se-vyhne-predcasnym-volbach/r~i:article:78553>
- BBC.com. 2015. „Poland election: President Komorowski loses to rival Duda“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Available: <http://www.bbc.com/news/world-europe-32862772>
- CABADA, Ladislav. 2014. *Proměny postavení prezidenta ve střední Evropě*. Brno: Václav Klemm

Zdroje

- Českátelevize.cz. 2017. „Polský prezident podepsal: Na televizi a rozhlas budou dohlížet politici“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1651771-polsky-prezident-podepsal-na-televizi-a-rozhlas-budou-dohlizet-politici>
- Deník.cz. 2015. „Poláci v referendu rozhodují o většinovém volebním systému“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.denik.cz/ze_sвета/polaci-v-referendu-rozhoduji-o-vetsinovem-volebnim-systemu-20150906.html
- DVOŘÁČE, Marek. 2010. „V Rusku spadlo letadlo s polským prezidentem, nikdo nepřežil“. Idnes.cz [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/v-rusku-spadlo-letadlo-s-polskym-prezidentem-nikdo-neprezil-prx-zahranicni.aspx?c=A100410_093156_zahranicni_bar
- E15.cz. 2017. „Duda chce referendum o polské ústavě, kritici varují před autoritářstvím“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/politika/duda-chce-referendum-o-polske-ustave-kritici-varuji-pred-autoritarstvim-1332854>
- E15.cz. 2017. „Polský prezident Duda podepsal jeden z trojice kontroverzních zákonů, zbylé chce vetovat“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/udalosti/polsky-prezident-duda-podepsal-jeden-z-trojice-kontroverznich-zakonu-zbyle-chce-vetovat-1335369>
- E15.cz. 2017. „Polský senát schválil kontroverzní reorganizaci nejvyššího soudu“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/zahranicni/udalosti/polsky-senat-schvalil-kontroverzni-reorganizaci-nejvyssiho-soudu-133523>
- Hamatová, Kateřina. 2015. „Bronislaw Komorowski – prezident všech Poláků“. Demokratickýstřed.cz. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.demokratickystred.cz/bronislaw-komorowski-prezident-vsech-polaku/>
- HUSARSKA, Anna. 1994. *I, Walesa*. [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=d8509104-af7c-4a18-8345-d684d7a5464d%40sessionmgr4007&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLGNvb2tpZSx1aWQmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVkcyc1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=9410287679&db=a9h>

Zdroje

- CHISHOLM, Patricia; TUREK Bogdan. 1995. *Goodbye, Lech*. [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://eds.a.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=0&sid=42017ef1-c83e-42b0-a6e2-52e8d40c49e6%40sessionmgr4010&bdata=JkF1dGhUeXBIPWlwLGNvb2tpZSx1aWQmbGFuZz1jcyZzaXRIPWVkcY1saXZlInNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=9512137632&db=bth>
- Idnes.cz. 2017. „Polský prezident Duda podepsal třetí ze zákonů soudní reformy“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/polsko-prezident-duda-reforma-soud-vlada-veto-zakon-fye-/zahranicni.aspx?c=A170725_093714_zahranicni_ane
- Idnes.cz. 2017. „Polský prezident Duda vetuje kontroverzní zákon o nejvyšším soudu“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/polsko-duda-vetuje-soudni-zakony-daz-/zahranicni.aspx?c=A170724_102021_zahranicni_kha
- Idnes.cz. 2016. „Zákon v Polsku sloučí funkci ministra a prokurátora, opozice to kritizuje“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/polsky-parlament-schvalil-zakon-o-generalni-prokurature-pz4/zahranicni.aspx?c=A160129_072820_zahranicni_bur
- KUBÁT, Michal. 2008. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech*. Praha: Dokořán.
- Liberties.eu. 2016. „Nová kapitola krize v Polsku: Ústavní soud se mění na „neústavní““. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://www.liberties.eu/cz/news/nova-kapitola-ustavni-krize-v-polsku/7561>
- LUSSIER N. Daniel. 2010. *From solidarity to division: An analysis of Lech Wałęsa's transition to constituted leadership*. [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1048984310001189?_rdoc=1&_fmt=high&_origin=gateway&_docanchor=&_d5=b8429449ccfc9c30159a5f9aeaa92ffb&ccp=y

Zdroje

- MATTHES, Claudia. 2016. *Poland*. [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: http://www.springer.com/cda/content/document/cda_downloadaddocument/9783658137618-c2.pdf?SGWID=0-0-45-1591888-p179958882.
- MIKLOVÁ, Martina. 2006. „Prezidentské volby v Polsku v roce 2005“. *Evropská volební studia*. Vol 1, No.1, pp. 119-130. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: http://ispo.fss.muni.cz/uploads/EVS/001/08_EVS-EES - Prezidentske volby v Polsku v roce 2005.pdf
- MILLARD, Frances. 2007. *Presidents and democratization in Poland*. [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13523270008415440>
- Minárik, Pavol. 2015. „Komorowski propadl depresím, uzavřel se v prezidentském paláci“. *Novinky.cz*. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/evropa/371998-komorowski-propadl-depresim-uzavrel-se-v-prezidentskem-palaci.html>
- NOVÁK, Pavel. Et. Al. 2010. „Polský prezident Lech Kaczynski zahynul při leteckém neštěstí“. [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/polsky-prezident-lech-kaczynski-zahynul-pri-leteckem-nesesti-201004101753_mtaborska
- Onet Wiadomości. „Grzegorz Schetyna“. *Wiadomosci.onet.pl*. [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <http://wiadomosci.onet.pl/grzegorz-schetyna>
- Palata, Luboš a Vrbelová, Jana. 2010. „Polské prezidentské volby vyhrál Bronislaw Komorowski“. *Lidovky.cz*. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/polske-prezidentske-volby-vyhral-bronislav-komorowski-p2u-/zpravy-svet.aspx?c=A100704_164042_In_zahranici_iv
- Palata, Luboš. 2010. „Komorowski vyhrál 1. kolo voleb, Kaczynski mu ale dýchá na záda“. *Lidovky.cz*. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/komorowski-vyhral-1-kolo-voleb-kaczynski-mu-ale-dycha-na-zada-pri-/zpravy-svet.aspx?c=A100620_135615_In_zahranici_iv
- Praga.msz.gov.pl. 2015. „Andrzej Duda vyhrál prezidentské volby v Polsku“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: http://www.praga.msz.gov.pl/cs/news/andrzej_duda_vyhral_prezidentske_volby_v_polsku;jsessionid=CFF8BF78C35BB1B34592DABACDCD53C1.cmsa p1p

Zdroje

- President.pl. 2017. „About me“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.president.pl/en/president/biography/>
- President.pl. 2017. „Bronislaw Komorowski“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <http://www.president.pl/en/president/polish-presidents/bronislaw-komorowski/>
- President.pl. 2017. *Wojciech Jaruzelski*. [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: <http://www.president.pl/en/president/polish-presidents/wojciech-jaruzelski/>
- Roklen24.cz. 2015. „Polské prezidentské volby o procento hlasů vede konzervativec Duda“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: <https://roklen24.cz/a/wmQd9/polske-prezidentske-volby-o-procento-hlasu-vede-konzervativec-duda>
- Týden.cz. 2016. „Duda podepsal sporný zákon o médiích v Polsku“. [online]. [cit. 2017-11-11]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/evropa/duda-podepsal-sporny-zakon-o-mediich-v-polsku_368089.html
- WP Wiadomości. „Bogdan Borusewicz-Najnowsze informacje“. *Wiadomosci.wp.pl*. [online]. [cit. 2017-12-11]. Dostupné z: <https://wiadomosci.wp.pl/bogdan-borusewicz-6140949961074817c>
- ZUBEK, Voytek. 1997. *The Eclipse of Walesa's Political Career*. [online]. [cit. 2017-10-11]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/152969?seq=1#page_scan_tab_contents